

KONTRATË BINJAKËZIMI
Përkrahje për Statistikat
Kosovë

RAPORT MBI MISIONIN

Anketat e Statistikave Afatshkurtra IIIb - Ndërtimtaria

Komponenti nr 3.4.6b

Misioni i udhëhequr nga Roberto Iannaccone, Istat, dhe Erik Nielsen, Statistikat e Danimarkës

11 Janar – 14 Janar 2016

Emri i autorit, adresa, e-mail

*Erik Nielsen
Statistics Denmark
Sejrøgade 11
DK-2100 Copenhagen Ø
Denmark
Tel: +45 3717 3541
Email: eni@dst.dk*

*Roberto Iannaccone
Istat
Via Cesare Balbo 16
IT-00184Roma
Italy
Tel: +39 6 46737309
Email: iannacco@istat.it*

Përmbajtja

Përmbledhje ekzekutive	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
1. Komentet e përgjithshme	4
2. Vlerësimet dhe rezultatet.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
3. Konkluzionet dhe Rekomandimet	6
Aneksi 1. Termat e Referencës	7
Aneksi 2. Personat e takuar	10

Lista e Shkurtesave

ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
TeR	Termat e Referencës
KAU	Njësia mbi llojin e aktivitetit
SBS	Statistikat Strukturore të Ndërmarrjeve
STS	Statistikat Afat Shkurta
TVSH	Tatimi mbi Vlerën e Shtuar
IPN	Indeksi i Prodhimit në Ndërtimtari
LN	Lejet e Ndërtimit
IKN	Indeksi i Kostos së Ndërtimit
LLK	Llogaritë Kombëtare

1. Komentet e Përgjithshme

Ky raport është përgatitur në kuadër të Projektit të Binjakëzimit 'Përkrahje për Statistikat e Kosovës'. Është misioni i dytë që i kushtohet Statistikave Afatshkurtra dhe Statistikave të Ndërtimtarisë në kuadër të Komponentit të Statistikave të Biznesit. Misioni ka pasur për qëllim vazhdimin e definimit të një plani strategjik si bazë për implementimin e mëtejshëm të projektit në këtë fushë statistikore.

Objektivat konkrete të misionit ishin:

- Vlerësimi i gjendjes aktuale të procesit të prodhimit statistikor për Statistikat e Ndërtimtarisë në ASK, për sa i përket publikimit në nivel vendi dhe kërkesave të BE-së, me fokus të veçantë në pyetëtorin dhe mostrën për këto statistika
- Analizimi i mundësive se përdorimit të të dhënave nga komunat për të prodhuar statistika mbi lejet e ndërtimit.
- Asistimi i ASK-së me rekomandimet dhe veprimet, që duhet të ndërmerren, për të përgatitur publikimin në nivel vendi të Statistikave të Ndërtimtarisë.

Konsulentët dëshirojnë të falenderojnë të gjithë zyrtarët dhe personat e takuar, për mbështetjen dhe informacionet e vlefshme që kanë dhënë, gjë që ka lehtësuar shumë punën e tyre gjatë qëndrimit në Kosovë.

Këndvështrimet dhe vëzhgimet e paraqitura në këtë raport janë ato të konsulentëve dhe jo domosdoshmërisht përpunohen me këndvështrimet e BE-së, ASK-së apo Statistikave të Danimarkës dhe Istat.

2. Vlerësimi dhe rezultatet

Gjatë ditës së parë të misionit janë caktuar takimet me dy komuna, komunën e Prishtinës dhe atë të Prizrenit. Ekspertët kanë përgatitur një propozim për prezantimin e historikut për statistikën mbi lejet e ndërtimit dhe minimumin e të dhënave, që nevojiten për të përmbushur kërkesat e Rregullores së statistikave afatshkurtra. Drafti i pyetëtorit është ndryshuar gjatë misionit të parë dhe janë nënvizuar çështjet kryesore.

Të dyja, prezantimi dhe pyetëtori janë diskutuar me stafin e ASK-së dhe janë dakorduar.

Ditën e dytë është bërë vlerësimi i gjendjes aktuale të prodhimit të statistikave në sektorin e ndërtimtarisë:

- Për lejet e ndërtimit, konkluzioni ka qenë që e vetmja mënyrë për të marrë të dhëna është përmes informatave që i posedojnë komunat sa i përket lejeve të ndërtimit
- Për Koston e Ndërtimit të dhënat tanimë janë publikuar, duke përdorur të dhënat mbi inputet
- Për Indeks të Prodhimit në Ndërtimtarinë për momentin nuk ka pasur të dhëna, por ekspertët kanë rekomanduar të përdorin orët e punës në ndërtimtarinë, të përshtatura për produktivitetin. Pyetëtori për këtë ende nuk është implementuar. Llogaritë Kombëtare kanë planifikuar një projekt që duhet të shpjegojë më mirë sektorin e ndërtimit, përfshirë kalkulimin e produktivitetit në sektorin e ndërtimtarisë.

Pasdite është mbajtur takimi me komunën e Prishtinës. Është implementuar ligji i ri mbi ndërtimtarinë. Sipas ligjit të ri, çdo person që dëshiron të aplikojë për leje ndërtimi duhet të plotësojë formën e standardizuar të aplikacionit. Ekzistojnë 3 kategori aplikimi:

1. Për ndërtesa nën 450 metra katror
2. Për ndërtesa 450 metra katror dhe mbi
3. Për ndërtesa të vecanta, për të cilat është përgjegjëse Ministria e Ambientit

Të dhënat për Prishtinën tani më janë publikuar në webfaqe për vitin 2015 dhe plani është të publikohen të dhënat nga viti 2010. Të dhënat janë publikuar në baza ditore në lidhje me metrat katror, banesat, llojin e ndërtesës, taksat, kostot etj.

Është diskutuar për identifikimin unik të lejeve të ndërtimit. Komuna e Prishtinës e ka identifikimin e saj unik, mirëpo nuk është e sigurt si veprojnë komunat e tjera. Ekspertët rekomandojnë që të përdoret numri i komunës për identifikim.

Ditën e tretë është mbajtur takimi në Komunën e Prizrenit. Në Prizren aktualisht nuk përdoret forma e standardizuar e aplikacionit për leje ndërtimi, e cila është e përcaktuar sipas ligjit të ri për ndërtim. Ata planifikojnë ta implementojnë ligjin e ri, por janë në pritje të marrëveshjes midis departamenteve të ndryshme. Ata po ashtu ishin të mendimit, që shumica e personave që aplikojnë për leje ndërtimi nuk ishin në gjendje të plotësojnë formën e re të standardizuar, për këtë arsye ata përdorin formën e thjeshtë.

ASK ka prezantuar draftin e pyetëtorit, i cili përmban vetëm të dhënat e nevojshme për përmbushjen e kërkesave të rregullores së statistikave afatshkurte sa i përket lejeve të ndërtimit. Përfaqësuesit e Prizrenit ishin pozitiv të përdorin pyetëtorin së bashku me formën e thjeshtë të aplikacionit.

3. Konkluzionet dhe rekomandimet

Në bazë të rezultateve të misionit, ekspertët rekomandojnë:

Për IÇK:

1. Drafti i pyetëtorit nga misioni i parë duhet të përfundohet
2. Si metodë duhet të përkohet përdorimi i orëve të punës, përshtatur për produktivitet. Llogaritë Kombëtare mund të ndihmojnë në kalkulimin e koeficientit të produktivitetit për sektorin e ndërtimtarisë

Për lejet e ndërtimit:

1. ASK duhet t'i kontaktojë të gjitha komunat për të kuptuar se cila prej tyre tanimë e ka implementuar formën e re të standardizuar dhe cilat nuk e kanë implementuar këtë formë.
2. ASK duhet t'i ketë dy strategji për grumbullimin e të dhënave: importi direkt i të dhënave prej komunave, të cilat e kanë implementuar formën e re të standardizuar, dhe përdorimi i pyetëtorit për pjesën tjetër të komunave.

3. Rekomandohet që sa më parë të përdoret pyetësi i reduktuar, i cili përmban vetëm të dhënat e nevojshme që i kërkon rregullorja e statistikave afatshkurta për ndërtimtari, sa i përket lejeve të ndërtimit – siç është diskutuar gjatë misionit.
4. Më tej, ekspertët kanë rekomanduar që ASK në komunikimin e tyre me komunat, ta theksojë që kjo ceshtje nuk është vetëm kërkes e Eurostat-it, mirëpo mund të shfrytëzohet edhe për nevoja të brendshme për planifikim dhe marrje vendimesh nga komunat.

Për Kosto të Ndërtimtarisë, ekspertët nuk kanë rekomandime, pasi ASK është në gjendje t'i përmbushë kërkesat aktuale të rregullores të statistikave afatshkurta.

Ekspertët kanë parë që ka vullnet për të implementuar veprimet e nevojshme për prodhimin e statistikave sipas rregullores së statistikave afatshkurta sa i përket ndërtimit, por ASK ballafaqohet me sfida të ndryshme në arritjen e këtij qëllimi.

Aneksi 1. Termat e Referencës

Komponenti 3: Statistikat e Biznesit

Aktiviteti 3.4.6b: Anketat e statistikave Afatshkurtra IIIa - Ndërtimtari

Afatet:

TeR –data e finalizimit: 21 Dhjetor 2015

Fillimi / fundi i aktivitetit: 11-14 Janar 2016

Koha e raportimit: 21 Janar 2016

Rezultat obligative të komponentit:

Rezultatet Obligative	Intervenimi logjik	Standardet	Burimet e informacionit	Supozimet
Rezultat obligative	Anketat e Statistikave Afatshkurtra IIIa - Ndërtimtaria	<ul style="list-style-type: none"> Raporti i misionit i publikuar në faqen zyrtare të projektit Rekomandimet për anketën Diskutimi i të dhënave nga komunitat 	<ul style="list-style-type: none"> Raportet tremujore të Binjakëzimit Raportet e misionit Harta rrugore 	<ul style="list-style-type: none"> Kapacitet i mjaftueshëm i absorbimit Qasje në të dhënat administrative dhe të anketave Numër i vogël i stafit i involvuar në implementim Stafi të punojë në detyrat përkatëse midis misioneve

Subjekti / qëllimi i aktivitetit: aktiviteti 3.4.6b:

Ky është vazhdim i misionit të parë në ndërtimtari. Misioni i parë ka vlerësuar gjendjen aktuale të procesit të prodhimit statistikor për Statistikat e Ndërtimtarisë në ASK. Ky mision do të investigojë edhe më tej hapat që duhet të ndërmerren nëse ASK duhet të prodhojë statistika të ndërtimtarisë. Me rëndësi është që ky mision do të investigojë nëse të dhënat nga komunitat mund të përdoren për statistika.

Rezultate e pritura nga aktiviteti 3.4.6b:

Raporti i misionit – përshkruan gjendjen në këtë fushë - ndërtimtari. Vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet të dhënave nga komunitat. Raporti i misionit duhet po ashtu të propozojë veprimet, që duhet të ndërmerren në ASK për të përmirësuar këto statistika.

Stafi i ASK-së:

Z. Ismajl Sahiti, Shef i Divizionit, ismail.sahiti@rks-gov.net (Component Leader)

Z. Hysni Elshani, Shef i Sektorit, hysni.elshani@rks-gov.net

Z. Muhamet Kastrati, Specialist i TI-së, muhamet.kastrati@rks-gov.net

Znj. Valdete Navakazi, Zyrtare e Lartë për statistika afatshkurt, valdete.navakazi@rks-gov.net

Znj. Luljeta Krasniqi, Zyrtare e Lartë për ASN, luljeta.krasniqi@rks-gov.net

Z. Bekim Bojku, Zyrtar i lartë për statistika të energjisë, bekim.bojku@rks-gov.net

Ekipi i Projektit të Binjakëzimit i ASK-së:

Udhëheqës i Porjektit Z. Ilir T. Berisha, Drejtor i Statistikave Ekonomike dhe Llogarive Kombetare, Ilir.T.Berisha@rks-gov.net

Homologu i RTA, Znj. Teuta Zyberi, Zyrtare e Lartë për Marrëdhënie me Jashtë, teuta.zyberi@rks-gov.net

Ekspertët e vendeve anëtare:

Z. Erik Nielsen, Shef i Sektorit, Statistikat e Danimarkës, eni@dst.dk

Z. Roberto Iannaccone, Hulumtues, Istat, iannacco@istat.it

Stafi i projektit të Binjakëzimit:

Z. Per Knudsen, RTA, pkn@dst.dk

Znj. Nora Zogaj, RTA asistente, nzogaj@yahoo.com

Përshkrimi i historikut për aktivitetin

Raporti AGA deklaron që Statistikat Evropiane Afatshkurtra të Biznesit përmbajnë indikatorë ekonomikë mujorë dhe tremujorë, siç janë indeksi i prodhimit industrial, çmimet e outputit, prodhimi i ndërtimtarisë, qarkullimi i tregtisë me pakicë etj. Të dhënat afatshkurtra gjithashtu do të ofrohen në të gjitha shërbimet e aktiviteteve.

ASK ka filluar me pilot anketat e para tremujore në vitin 2010. Anketat kanë mbuluar variablat për sektorët e Industrisë dhe Ndërtimtarisë sipas NACE Rev.1. Korniza e mostrës është Regjistri Statistikor i Bizneseve, që duhet të përmirësohet.

Më tej thuhet që ASK ka filluar me statistikat afatshkurtra në vitin 2010, është e qartë se ka ende sfida që duhet të zgjidhen para se të prodhohet ndonjë rezultat me cilësi të mjaftueshme. ASK ka nevojë për përkrahje të mëtejme për të kompletuar pilot anketën dhe për ta zhvilluar atë si anketë të plotë.

Në misionin e parë të Binjakëzimit mbi Statistikat e Biznesit, ‘Vlerësimi i Përgjithshëm mbi Statistikat e Biznesit dhe prioritetizimi i Veprimeve (3.1.1)’ dy ekspertët danezë Peter Ottosen dhe Søren Netterstrøm kanë deklaruar: Nëse është e mundur, duhet ti jepet prioritet përkrahjes së ASK-së në publikimin e Indeksit të Prodhimit Industrial dhe Ndërtimtarisë.

Misioni i parë ka hartuar një plan të përafërt për zhvillimin e statistikave të ndërtimtarisë në ASK. Misioni aktual do ta vlerësojë këtë plan edhe më tej. Prioritet do të jetë hartimi i versionit të parë të pyetësorit për lejet e ndërtimit dhe të organizohen 2-3 takime me komunat gjatë këtij misioni.

1. Kontakti me komunat

- Takimi në misionin e radhës. Para takimit, ASK do të kontaktojë disa komuna dhe do t’i prezantojë atyre versionin e pyetësorit për lejet e ndërtimit
- Temat: Çfarë shënime ata kanë? Çka mund/do të ofrojnë ata?

2. Një politikë e rishikimeve (po ashtu në përgjithësi)

- Çfare dëshiron të rishikojë ASK?
- Cila periudhë kohore përfshihet?
- A do të bëjë ASK ndonjë korigjim për vonesat, mos-përgjigjet etj.?

3. Regjistri i ndërtesave dhe shtëpive

- ASK duhet të krijojë një regjistër të ndërtesave dhe shtëpive, përfshirë stokun e ndërtesave dhe ndërtesat aktive
- Kontakti me Ministrinë relevante sa i përket mundësive të ndryshimit të ligjit?

4. Identifikimi

- Krijimi i identifikimit unik të ndërtesës/njësisë
- Adresa e padobishme!
- X,Y-koordinatat?

Indeksi i Prodhimit në Ndërtimtari

1. Mbajtja e takimit me Llogaritë Kombëtare në ASK për të diskutuar pyetëtorin

•Temat: Çka ju nevojitet LLK? A pranojnë ndryshime LLK? A e kalkulojnë LLK faktorin e produktivitetit dhe a kanë LLK deflator (çmim konstant)?

2. Analizimi i cilësisë të dhënave për vitin 2012 dhe 2013:

•A janë të dhënat në rregull apo ka nevojë të përmirësohen?

•Kërkesat për përmbushje?

3. Çështjet:

•Kampanjat e jashtme – Si menaxhohen ato?

•Nën kontraktimi – Si të evitohet numerimi i dyfishtë?

•A është e mundur të fshihet "gjysma e prodhimit"?

•NACE: Në udhëzues të pyetëtorit, duhet të jetë e cekur që nuk është e detyrueshme të plotësohet pyetja sa i përket NACE, rev. 2

Aktivitetet, që duhet të ndëmerren si parapërgatitje për misionin:

Lista e dokumentave të bashkangjitura

- Të gjitha raportet prej misioneve të kaluara në Statistikat e Biznesit mund t'i gjeni në www.dst.dk/kosovo

Nëse ASK ka ndonje informate relevante, te njejtat duhet ti dergohen ekspertëve më së voni një javë para se të mbahet misioni

Aktivitetet e pritura janë:

- Rishikimi i pyetëtorit
- Rishikimi i metodologjisë
- Vizita në komuna dhe diskutimi në lidhje me lejet e ndërtimit
- Investigimi i të dhënave nga komunat

Rezultatet e pritura:

- Raporti i misionit – sipas modelit për raportim
- Pyetëtori i rishikuar dhe rekomandimet për ASK për periudhën pas Binjakëzimit

Aneksi 1. Programi, - Janar 2015

Dita	Vendi	Koha	Ngjarja
1	ASK	10:00	ASK: Rishikimi i punës së përfunduar nga misioni i kaluar në ndërtimtari Planifikimi i javës Diskutimi i pyetësorit Planifikimi i vizitave
2	ASK	09:00-12:00	Vizita e Komunave (aranzhimet janë bërë nga ana e ASK para misionit)
		12:00	Dreka
		13:30	Programi të kompletohet
3	ASK	09:00-13:00	Vizita e Komunave (aranzhimet janë bërë nga ana e ASK para misionit) Diskutimi i rekomandimeve dhe i periudhës pas binjakëzimit për ASK
4	ASK	09:00-12:00	Takim me udhëheqësin e projektit në ASK: rekomandimet, afatet kohore dhe programi i punës për Vendin Përfitues

Aneksi 2. Personat e takuarASK:

1. Ilir.T.Berisha, Drejtor i Statistikave Ekonomike dhe Llogarive Kombetare, Ilir.t.berisha@rks-gov.net
2. Z. Ismajl Sahiti, Shef i Divizionit, ismail.sahiti@rks-gov.net (Component Leader)
3. Z. Hysni Elshani, Shef i Sektorit, hysni.elshani@rks-gov.net
4. Znj. Valdete Navakazi, Zyrtare e Lartë për statistika afatshkurta, valdete.navakazi@rks-gov.net

Ekipi i projektit:

Per Knudsen, RTA

Nora Zogaj, RTA Asistente

Përkthyesi (në disa misione)